

INFORMÁCIA PRE VEREJNOSŤ

Okresný úrad Poltár v súlade s § 14, ods. 1 písm p) a § 15a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov zverejňuje informácie o zdrojoch ohrozenia, rozsahu ohrozenia, následkoch na postihnutom území, o spôsobe varovania obyvateľstva a záchranných prácach, úlohách a opatreniach a podrobnostiach o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany v rámci územného obvodu Okresného úradu Poltár.

1. INFORMÁCIE O ZDROJOCH OHROZENIA

1.1. Oblasti možného ohrozenia únikom nebezpečnej látky

Súčasnú priemyselnú lokalitu sú v územnom obvode Okresu Poltár sústredené vo väčších obciach – Kalinovo, Cinobaňa, Poltár, Kokava nad Rimavicou, Málinec. V sektorovej štruktúre zamestnanosti prevláda zamestnanosť v priemysle a stavebníctve, poľnohospodárstve a lesníctve. Potenciálne ohrozenie obyvateľstva pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky predstavuje únik chlóru (Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a.s. – Úpravňa vody Málinec). V dôsledku vzniku mimoriadnej udalosti na vodnej stavbe Málinec môže dôjsť k sekundárnej mimoriadnej udalosti zaplavením čerpacej stanice PHM ČS-KA Mazorník, s.r.o. v Brezničke.

Zaplavením a zničením čerpacej stanice prielomovou vlnou, bude táto znečistená ropnými produktmi (benzín, nafta, oleje), takže celá oblasť záplavovej vlny od obce Breznička bude zdevastovaná ničivými účinkami vody ako aj kontaminovaná ropnými produktmi.

1.2. Oblasti možného ohrozenia povodňami, alebo v prípade porušenia vodnej stavby

Územie okresu Poltár v porovnaní s inými oblasťami Slovenska sa vyznačuje nízkou vodnatosťou povrchových tokov s extrémnou rozkolísanosťou prietokov. Okres Poltár patrí do povodia rieky Ipeľ, ktorá je hlavným a hospodársky najvýznamnejším tokom. Na území okresu Poltár má rieka Ipeľ z pravej strany prítoky Bystrický a Banský potok, z ľavej strany Uhoršiansky potok a potok Poltarica.

Severná časť okresu patrí do povodia rieky Slaná tokom Rimavica a jej ľavostranným prítokom Kokavka.

Prírodné pomery, najmä teplá, pomerne suchá klíma malá retenčná schopnosť územia majú odraz :

a/ v nízkom špecifickom odtoku. Preto Ipeľ so svojimi prítokmi v porovnaní s ostatnými slovenskými prítokmi patrí medzi najmenej vodnaté toky,

b/ rozkolísanosťou prietokov,

c/ v nerovnomernom rozdelení odtoku v priebehu roka.

Z hľadiska povodní je najnebezpečnejším tokom rieka Ipel'.

Na rieke Ipel' sú na území okresu Poltár najnebezpečnejšími miestami, kde dochádza k vyliatiu vôd :

- ľavo brežné hrádze v obciach - Málinec.

- pravo brežné hrádze v obciach – Ozdín – časť Bystrička, Rovňany, Poltár – časť Zelené, Breznička,

- súbežné hrádze v obci Kalinovo.

Na území okresu sa nachádza vodná stavba Málinec, jej správcom je Slovenský vodohospodársky podnik š.p. Odštepny závod Banská Bystrica, Správa povodia Horného Ipľa Lučenec. V zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 458/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone odborného technicko-bezpečnostného dohľadu nad vodnými stavbami a o výkone technicko-bezpečnostného dozoru je vodná stavba zaradená do kategórie I.

Ohrozenie vyplývajúce z rozrušenia vodnej stavby vplyvom zámernej činnosti, alebo náhodnej činnosti (živelná pohroma, katastrofa) možno túto mimoriadnu udalosť charakterizovať v širšom hľadisku. Priestor zatopenia by predstavoval veľký počet zranených a ohrozených osôb, od obce Málinec v smere toku rieky Ipel' až po obec Veľká Ves spolu s hromadným rozrušením obytných, výrobných, hospodárskych a kultúrnych objektov, poškodením komunikácií a inžinierskych sietí a následne nebezpečím výskytu rôznych epidémií a infekčných ochorení. Existuje predpoklad celkového narušenia chodu života a životného prostredia.

1.3. Oblasti ohrozené všetkými druhmi dopravy

1.3.1. CESTNÁ DOPRAVA (NEBEZPEČNÉ A RIZIKOVÉ ÚSEKY CESTNÝCH KOMUNIKÁCIÍ)

Najdlhší úsek cesty II. triedy v okrese Poltár predstavuje cesta č. 595 Veľká Ves – Kokava nad Rimavicou v dĺžke 31,1 km. Rizikovými úsekmi na tejto ceste sú železničné priecestia v katastroch obcí Kalinovo, Breznička, Poltár, Zlatno, Kokava nad Rimavicou a Utekáč.

Okresom prechádza v jeho severnej časti cesta II. triedy č. 526 Kriváň – Hnúšťa v dĺžke 18,7 km. Nakoľko prechádza hornatým terénom, nebezpečenstvo predstavuje hlavne v zimnom období z dôvodu neprejazdnosti v dôsledku snehovej kalamity resp. popadaných stromov.

1.3.2. ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA (NEBEZPEČNÉ A RIZIKOVÉ ÚSEKY ŽELEZNIČNÝCH TRATÍ)

Najvýznamnejšou železničnou traťou je Lučenec – Utekáč (ŽSR – 162) v úseku Veľká Ves – Utekáč. Na tejto trati sú rizikové priecestia v katastroch obcí Kalinovo, Breznička, Poltár, Zlatno, Kokava nad Rimavicou a Utekáč.

1.3.3. LETECKÁ DOPRAVA

Na území okresu Poltár sa nenachádzajú letecké plochy. Nad územím okresu sú však vedené vnútroštátne a medzinárodné letecké koridory.

1.3.4. NEHODY LANOVÝCH DRÁH

Nehody lanových dráh umiestnených na území okresu nepredstavujú významné riziko pre obyvateľstvo okresu.

1.3.5. NEHODY LODNEJ DOPRAVY

Nehodnotí sa – lodná doprava na území okresu nepremáva.

1.3.6. NEHODY PRODUKTOVODOV, PLYNOVODOV, PREČERPÁVACÍCH STANÍC A POD.

V dôsledku vzniku mimoriadnej udalosti na vodnej stavbe Málinec, môže dôjsť k sekundárnej mimoriadnej udalosti zaplavením čerpacej stanice PHM ČS-KA Mazorník, s.r.o. v Brezničke.

Zaplavením a zničením čerpacej stanice prielomovou vlnou, bude táto znečistená ropnými produktmi (benzín, nafta, oleje), takže celá oblasť záplavovej vlny od obce Breznička bude zdevastovaná ničivými účinkami vody ako aj kontaminovaná ropnými produktmi.

1.4. Oblasti spôsobené mimoriadnymi javmi poveternostného a klimatického charakteru (vietor, víchrice, horúčavy, mrazy, búrky, prívalové dažde, inverzia, hmly, snehové kalamity, námrazy a poľadovice)

1.4.1. VIETOR

Výsledné prúdenie vzduchu, čo do smeru a rýchlosti, je dané súhrnným pôsobením tlakových rozdielov nad širšou oblasťou (barická zložka), deformujúcimi vplyvmi spôsobenými orografiou a vplyvmi vyvolanými expozíciou terénu (termická zložka). Prevládajúce prúdenie vzduchu v oblasti okresu Poltár je severné 23 %, podružné maximum je zo severozápadu 20 %.

V oblasti Poltára je okolo 35 % situácií s bezvetrím až veľmi slabým prúdením vzduchu. Pri väčšine týchto slabo veterných situácií a najmä vo večernej až rannej dobe je rozptýl ovzdušných prímiesí nepatrný.

1.4.2. TEPLOTNÉ EXTRÉMY

Teplota vzduchu patrí medzi najvýznamnejšie klimatické charakteristiky a je jedným z určujúcich činiteľov pre celkový ráz krajiny. Teplotné pomery miesta alebo oblasti ovplyvňuje v prvom rade zemepisná poloha, nadmorská výška a orografické pomery. Teplotný režim jednotlivých lokalít bližšie vystihuje aj počet tzv. charakteristických dní určených podľa minimálnej a maximálnej teploty vzduchu.

- počet letných dní za rok 2019 ($t_{\max} \geq 25 \text{ °C}$): 78
- počet tropických dní za rok 2019 ($t_{\max} \geq 30 \text{ °C}$): 27
- počet mrazových dní za rok 2019 ($t_{\min} < 0 \text{ °C}$): 76
- počet dní so silným mrazom za rok 2019 ($t_{\min} < -10 \text{ °C}$): 0
- absolútne ročné maximum teploty vzduchu za rok 2019: 33,2 °C, dňa 01.07.2019
- absolútne ročné minimum teploty vzduchu za rok 2019: -10,0 °C, dňa 07.01.2019

c) BÚRKY A PRÍVALOVÉ DAŽDE

Búrka je poveternostný jav, ktorý je pre danú oblasť extrémnym typom počasia a vyskytuje sa prevažne na výrazne ohraničenej a relatívne malej ploche územia. Búrky sú spravidla sprevádzané výdatnými a intenzívnymi atmosférickými zrážkami, niekedy aj vo forme krúp, a nárazovým vetrom. Sprievodným znakom búrok sú aj blesky a hromobitie.

Prívalový dážď je dážď s veľkou intenzitou, prevažne s krátkym trvaním a pomerne malým plošným rozsahom. Spôsobuje prudké rozvodnenie malých vodných tokov a značné zaťaženie kanalizačných sietí.

V roku 2019 boli zaznamenané 4 búrky a 28 dní s denným úhrnom atmosférických zrážok nad 10 mm, pričom maximálny denný úhrn atmosférických zrážok za rok 2019 bol 40,0 mm dňa 13.08.2019.

Povodňové správy sa nachádzajú na <http://www.shmu.sk/sk/?page=128>

d) INVERZIA

Teplotné inverzie sa vyskytujú v priebehu celého roka, v letných mesiacoch sú to tzv. nočné inverzie zo stekania studeného vzduchu do dolín, keď potom minimálne teploty v dolinách sú značne nižšie ako na svahoch. V chladnom polroku a najmä v zime sa častejšie zaznamenávajú celodenné inverzie. K nepriaznivým podmienkam pre rozptyl škodlivín v ovzduší dochádza najmä za dlhšieho trvania inverznej vrstvy o väčšej hrúbke cca. 400 – 500 m. Inverzie sa vytvárajú najmä v jesennom a zimnom období.

Inverzie nepriaznivo ovplyvňujú rozptyl ovzdušných škodlivín v údolných oblastiach okresu Poltár. Vo vyšších oblastiach sú postupne priaznivejšie rozptylové podmienky v dôsledku nižšieho výskytu inverzií a vyššej veternosti.

Z hľadiska zaťaženia územia okresu Poltár inverziami patria jeho nížinné oblasti k priemerne inverzným plochám, vyššie položené oblasti k mierne až málo inverzným plochám.

e) HMLY

V oblasti okresu Poltár sa vytvárajú najmä radiačné hmly vplyvom ochladenia prízemných vrstiev ovzdušia nočným vyžarovaním tepla a stekania chladnejšieho a vlhšieho vzduchu z vyššie položených oblastí do dolín. Tieto hmly, pri ktorých je obmedzený rozptyl škodlivín v ovzduší, sa vytvárajú najmä v jesennom a zimnom období a rozrušované sú prevažne v priebehu dopoludnia.

V roku 2019 bolo v oblasti zaznamenaných 25 dní s hmlou.

f) SNEHOVÉ LAVÍNY

Lavíny sleduje Stredisko lavínovej prevencie v Jasnej pod Chopkom, ktoré aj vyhlasuje lavínové nebezpečenstvo.

g) SNEHOVÉ KALAMITY

V oblasti Poltára bolo v roku 2019 zaznamenaných 63 dní so súvislou snehovou pokrývkou nad 1 cm. Maximálna výška novej snehovej pokrývky dosiahla 8 cm dňa 28.01.2019 a maximálna výška celkovej snehovej pokrývky bola 24 cm, dňa 29.01.2019.

h) NÁMRAZA, POĽADOVICA

Poľadovica a námraza sa vyskytujú v zimnom období.

Námraza zrnitá je nepriehľadná drsná hmota, väčšinou bielo sfarbená, vznikajúca pri rýchlom zamrznutí malých podchladených kvapiek vody. Najčastejšie vzniká pri teplotách od -2 °C do -10 °C a najviac sa vytvára na náveterných stranách predmetov. Pri väčšej hmotnosti môže spôsobiť škody na elektrických vedeniach príp. stromoch.

Námraza priesvitná je hladká kompaktná priesvitná usadenina, vznikajúca pomalým zmrznutím podchladených kvapiek hmly. Najčastejšie vzniká pri teplotách od 0 °C do -3 °C. Je veľmi príľnavá, ťažko odstrániteľná a odoláva aj silnému vetru.

Ľadovica je taktiež hladká, priehľadná kompaktná ľadová usadenina, ale na rozdiel od priesvitnej námrazy vzniká zamrznutím podchladených kvapiek dažďa alebo mrholenia.

Poľadovica je ľadová vrstva pokrývajúca povrch pôdy, prípadne predmetov, ktorá vzniká zmrznutím nepodchladených kvapiek dažďa alebo mrholenia.

1.5. Oblasti možného ohrozenia svahovými deformáciami a seizmickou činnosťou

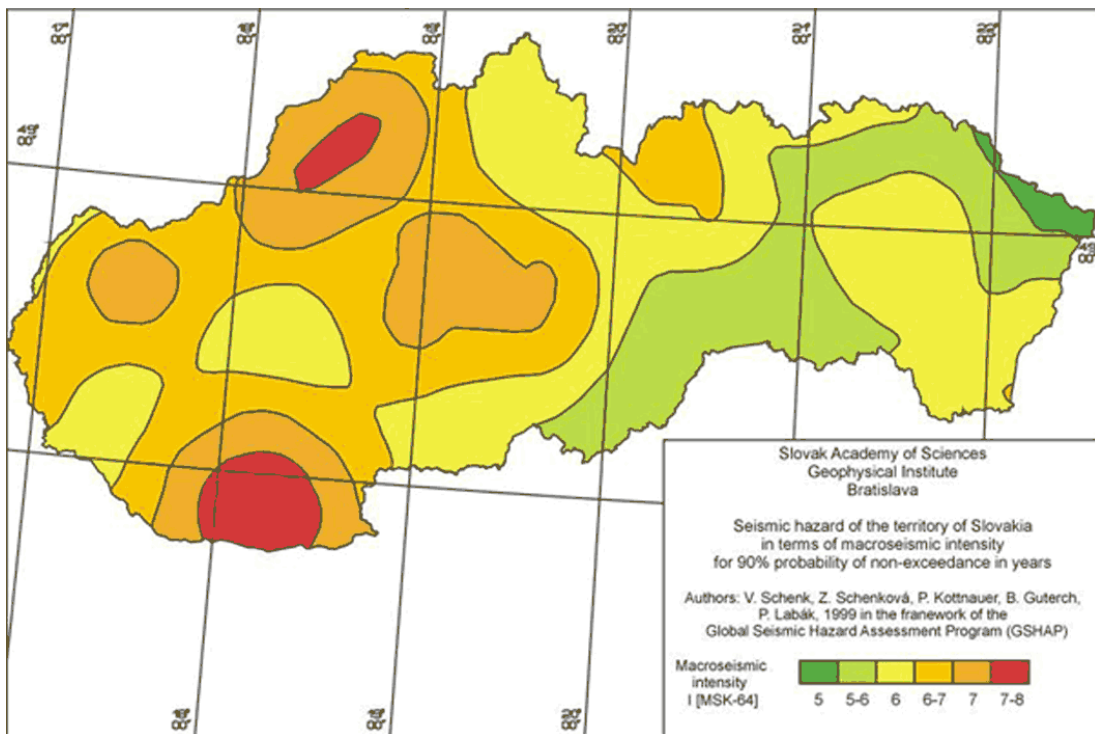
1.5.1. Svahové deformácie (zosuvy pôdy, pokles pôdy, prepady dutín – kamenné lavíny)

V územnom obvode okresu Poltár sa nenachádzajú lokality, v ktorých by boli možné zosuvy väčšieho množstva skál a lavín. Zosuvy pôdy menšieho rozsahu sa môžu vyskytovať v katastroch obcí

Krná a Zlatno. Zosuvy pôdy boli zaznamenané v obciach Krná, Hradište, Hrnčiarška Ves a Kokava nad Rimavicou pod vplyvom tvrdého podložia.

1.5.2. Seizmická činnosť

Územný obvod Poltár z hľadiska makroseismickej intenzity sa nachádza v stupnici 6 a 6-7 (zdroj: <http://seismology.sk/Maps/maps.html>) ako vyplýva z priloženej tabuľky.

Vulkanická činnosť nebola na území regiónu zaznamenaná, ani lavíny väčšieho rozsahu, ktoré by boli príčinou vzniku mimoriadnej udalosti.

1.6. Oblasti možného ohrozenia vzniku chorôb a epidémií

1.6.1. Ochorenia osôb

Na území okresu Poltár existuje možnosť vzniku epidemickej nákazy vzhľadom na výskyt prenosných ochorení, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtí na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň, ako aj únik mikroorganizmov alebo toxínov z uzavretých priestorov.

V súvislosti s povodňami môže dochádzať k vzniku rôznych infekcií, ktoré sú spojené so vznikom zdravotných problémov, najmä bežné hnačky, zvýšená teplota, bolesti brucha, rôzne hnisavé infekcie, ktoré môžu byť indikátormi začínajúcich chorôb.

V dôsledku zlých hygienických podmienok rómskej komunity žijúcej v nízkom sociálno-hygienickom štandarde, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo

s nízkym štandardom bývania v niektorých častiach obcí okresu Poltár je zvýšený predpoklad možného ohrozenia epidémiami (napr. žltáčka, salmonelóza, čierny kašeľ, TBC a pod.). Tieto javy sú v priamej kompetencii orgánov verejného zdravotníctva.

1.6.2. Ochorenia zvierat

Na území okresu Poltár existuje možnosť masívneho ochorenia zvierat prevažne na farmách, kde je umiestnené väčšie množstvo zvierat. V minulosti sa vyskytli ochorenia slintačky, krívačky a moru ošípaných. Pre zamedzenie jej výskytu sa vykonáva sústavná prevencia a imunizácia očkovaním. V súvislosti so zameraním v poľnohospodárskych podnikoch na živočíšnú výrobu existuje reálna možnosť nainfikovania salmonelózou. Táto vzniká pri chove hydiny, ošípaných a teliat. Stupeň možného rizika vzniku veľkých epidémií a epizootií určuje okrem iných faktorov veľkosť a intenzita veľkochovov. Medzi najväčšie farmy s intenzívnym veľkochovom hospodárskych zvierat v okrese patrí Poľnohospodárske družstvo Veľká Suchá, Poľnohospodárske družstvo Poltár, farma Uhorské, Real-Agro s.r.o. Kalinovo, farma Sušany, farma Kokava nad Rimavicou – Liešnica, farma oviec Kalinovo, Ján Urda Málinec.

1.6.3. Ochorenia rastlín, zamorenie škodcami

V okrese Poltár pripadá z celkovej výmery územného obvodu na poľnohospodársku pôdu 45,22 %. Z nej 43,38 % je orná pôda využívaná na pestovateľské účely. Poľnohospodárska výroba je zameraná na pestovanie siatych obilovín a technických plodín (pšenica, repka olejná, kukurica, jačmeň). V okrese je na veľkých plochách významne zastúpené ovocinárstvo (jablkové a čerešňové sady, veľmi dobre sa tu darí jedlým gaštanom). V dôsledku povodní a záplav ako aj pri nedostatku zrážkovej činnosti je predpoklad možného ochorenia rastlín a zvýšení nebezpečenstva výskytu škodcov. Týka sa to aj lesných pozemkov, ktoré tvoria 49,59 % celkovej výmery územného obvodu okresu Poltár.

1.7. Oblasti možného ohrozenia požiarmi a výbuchmi

1.7.1. Lesné požiare

Z dôvodu veľkej lesnatosti okresu Poltár môžu vznikáť požiare v prípade dlhotrvajúceho sucha alebo ako dôsledok vypaľovania suchej trávy v jarnom období. Ohrozené sú predovšetkým väčšie lesné porasty v severnej polovici okresu, hlavne v katastroch obcí Kokava nad Rimavicou, Utekáč, České Brezovo, Zlatno, Málinec, Šoltýska. V južnej časti sú to dubiny a cerové lesy v katastri obce Kalinovo.

V týchto katastroch sa od nadmorskej výšky cca 500 m n.m. väčšinou nachádzajú pasienky a poľnohospodársky neobrábaná pôda porastená krovínami a náletovými drevinami, kde tiež môžu potencionálne vznikáť plošné požiare, pri ktorých však nedôjde k väčším hospodárskym škodám. Tie sú predovšetkým ekologické.

1.7.2. Požiare a výbuchy vo výrobných podnikoch vyplývajúce z povahy ich činnosti

Potencionálnym zdrojom ohrozenia sú menšie podniky drevospracujúceho priemyslu situované v severnej časti okresu. V prípade vzniku požiaru v týchto podnikoch existuje reálna možnosť ohrozenia aj obyvateľov obcí.

2. INFORMÁCIE O MOŽNOM ROZSAHU MIMORIADNEJ UDALOSTI A NÁSLEDKOV NA POSTIHNUTOM ÚZEMÍ

2.1. Objekty nakladajúce s nebezpečnými látkami

Informácie o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti t. j. o veľkosti oblasti ohrozenia určuje a vyhodnocuje prevádzkovateľ okolo objektu nakladajúceho s chemickou nebezpečnou látkou v súlade s vyhláškou Ministerstva vnútra SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok.

Subjekty, u ktorých môže dôjsť k úniku nebezpečnej látky sú uvedené v bode 1.1. V prípade úniku chlóru môže dôjsť ku kontaminácii osôb, potravín a zdrojov pitnej vody. Pri explózii pohonných hmôt môže tlaková vlna narušiť statiku budov v obci Breznička a následne spôsobiť zranenie nechránených osôb. Nakoľko je benzínová stanica umiestnená v oblasti ohrozenej záplavovou vlnou z vodnej stavby Málinec, môže dôjsť na toku Ipeľ k znečisteniu ropnými produktmi.

2.2. Povodne

Oblasť ohrozenia povodňami je stanovená pre vybrané vodné toky formou záplavového územia vyhodnocovaného správcom vodného toku na 50 ročnú prípadne 100 ročnú vodu. Vznik mimoriadnej udalosti v dôsledku povodní predstavuje v závislosti od rozsahu povodne predovšetkým riziko veľkých majetkových škôd a v prípade nerešpektovania pokynov orgánov štátnej správy ochrany pred povodňami aj riziko ohrozenia zdravia a života.

2.3. Zosuvy pôdy

Rozsah následkov pri svahových deformáciách nemožno vopred určiť, nakoľko závisia od konkrétneho miesta vzniku zosuvu a z pohľadu, či je ohrozený intravilán či extravilán obce. V prípade zosuvu v intraviláne obce môže dôjsť k značným materiálnym škodám na nehnuteľnostiach. Zosuvy menšieho rozsahu sa môžu vyskytnúť v katastri obcí Krná a Zlatno. Zosuvy pôdy ohrozujúce obytné časti obcí boli doteraz zaznamenané v obciach Krná, Hradište, Hrnčiarska Ves a Kokava nad Rimavicou.

2.4. Preprava nebezpečných látok

2.4.1. Preprava po cestných komunikáciách

Najviac prepravovanými nebezpečnými látkami, ktoré by v prípade havárie mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť sú:

ropné produkty a alternatívne palivá, acetylén rozpustený, kyslík kvapalný, stlačený vodík a chlór.

2.4.2. Preprava po železnici

Nebezpečné látky sa prevážajú po trati Lučenec – Kalinovo – Breznička – Poltár. Najviac prepravovanými nebezpečnými látkami, ktoré by v prípade havárie mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť sú:

ropné produkty a alternatívne palivá, amoniak, anilín, acetaldehyd, chloritan sodný a hydroxid sodný.

V prípade mimoriadnej udalosti počas prepravy nebezpečnej látky sa oblasť určuje operatívne podľa skutočnej situácie v závislosti od množstva a druhu nebezpečnej látky, meteorologickej situácie, doby úniku a výsledkov monitorovania.

Vychádzajúc z ustanovenia § 7 ods. 2 písm. b) vyhlášky MV SR č. 533/2006 Z. z. o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov, ak pri preprave nebezpečných látok nie je známy druh nebezpečnej látky na účely okamžitého zásahu sa za bezpečný priestor, v ktorom sa výskyt nebezpečnej látky nepredpokladá považuje priestor vzdialený najmenej 100 metrov od miesta výskytu nebezpečnej látky.

3. NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI A OZNAČENIE LÁTOK, KTORÉ MÔŽU SPÔSOBIŤ MIMORIADNU UDALOSŤ

CHLÓR KVAPALNÝ TECHNICKÝ

Chemické zloženie: základný prvok
Chemická značka: Cl

3.1. Základná charakteristika:

Kvapalný chlór je za oranžovožltá kvapalina s prenikavým dusivým zápachom. Na vzduchu sa vyparuje na žltozelený plyn 2,5x ťažší ako vzduch. Za normálnych podmienok nie je na vzduchu zápalný a netvorí so vzduchom výbušné zmesi.

3.2. Dopady na zdravie človeka, riziká

Plynný chlór pri koncentrácii 1 mg/m³ vo vzduchu je ľahko badateľný bežným osobám, vo vyšších koncentráciách dráždi pokožku, očné a nosné sliznice. Pôsobí pálenie v hrdle a poškodzuje dýchacie cesty. Po nadýchaní vzniká dušnosť, dráždenie ku kašľu a vo vážnejších prípadoch nastáva vykašľávanie krvi, čo môže v dôsledku vzniku pľúcneho opuchu mať za následok smrť. Tekutý chlór spôsobuje omrzliny zasiahnutej pokožky a poleptanie.

S vodíkom, acetylénom, etylénom a inými uhľovodíkmi tvorí výbušné zmesi, ktoré vplyvom tepla, alebo slnečného svetla môžu explodovať. Vlhký chlór pôsobí korozívne. Nádoby s chlórrom je potrebné chrániť pred účinkom tepla a slnečného žiarenia.

3.3. Dopady z hľadiska životného prostredia

Kvapalný chlór je skladovaný v ocelových fľašiach o hmotnosti 50 kg. Pri úniku za bezvetria, prípadne v uzavretých miestnostiach vzhľadom k svojej špecifickej hmotnosti, klesá do najnižšie položených miest. Vo vzťahu k životnému prostrediu ide o látku nebezpečnú. Chlór je toxický

predovšetkým pre vodné organizmy, pre jeho ľahkú rozpustnosť vo vode. Pri úniku môže dôjsť aj ku kontaminácii potravín. Z tohto pohľadu je potrebné zabezpečiť ich ochranu hermetizáciou prípadne vhodným obalom.

4. INFORMÁCIE O SPÔSOBE VAROVANIA OBYVATEĽSTVA A O ZÁCHRANNÝCH PRÁČACH

4.1. Varovanie obyvateľstva

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovnými signálmi:

- a) „**VŠEOBECNÉ OHROZENIE**“, t.j. **dvojminútovým kolísavým tónom sirén** pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti;
- b) „**OHROZENIE VODOU**“ t.j. **šesťminútovým stálym tónom sirén** pri ohrození ničivými účinkami vody

Koniec ohrozenia sa vyhlasuje signálom „**KONIEC OHROZENIA**“ t.j. **dvojminútovým stálym tónom sirén** bez opakovania.

Varovný signál a signál koniec ohrozenia sa následne dopĺňajú hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov, ktorá by mala obsahovať predovšetkým informácie o čase vzniku a druhu mimoriadnej udalosti, o predpokladanom rozsahu ohrozenia a pokyny pre obyvateľstvo.

Právnické osoby a fyzické osoby podnikatelia, ktorí svojou činnosťou môžu ohroziť, život, zdravie alebo majetok (napr. prevádzkovatelia objektov nakladajúcich s nebezpečnými látkami) v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 písm. g) zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov sú povinní vykonávať hlásnu službu (varovanie obyvateľstva a vyzrozumenie osôb činných pri riešení mimoriadnej udalosti a obcí o ohrození) pre svojich zamestnancov, osoby prevzaté do starostlivosti, iné osoby a obce, ktoré bezprostredne ohrozujú.

Pre zabezpečenie varovania obyvateľstva, vlastných zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti sú títo prevádzkovatelia povinní na území ohrozenom nebezpečnou látkou budovať samostatný systém varovania obyvateľstva tzv. autonómny systém varovania (ďalej len „AuSV“).

V súlade s § 15 zákona MŽP SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami (povodňový zákon) hlásna povodňová služba prijíma a poskytuje informácie súvisiace s možným vznikom mimoriadnej udalosti na základe ktorých sa s využitím informačného systému civilnej ochrany zabezpečí včasné varovanie obyvateľstva.

Hlásnu povodňovú službu zabezpečuje :

- ministerstvo vnútra, Okresný úrad v sídle kraja Banská Bystrica, Okresný úrad Poltár a obce,
- ministerstvo prostredníctvom ústavu a správcu vodohospodárskych významných vodných tokov,
- predpovedná povodňová služba.

Varovanie obyvateľstva na povodňou ohrozenom území vykonáva varovacie a vyzrozumievacie centrum civilnej ochrany alebo obec podľa osobitného predpisu (§3a a § 15 ods.1 písm. f) zákona č. 42/1994Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva).

V prípade iných mimoriadnych udalostí, ktoré môžu vzniknúť na území územného obvodu Poltár sa varovanie obyvateľstva zabezpečuje varovacou sieťou civilnej ochrany prostredníctvom varovacieho a vyzrozumievacieho centra na koordinačnom stredisku IZS a obcí nachádzajúcich sa v okrese Poltár.

4.2. Záchranné práce

V zmysle vyhlášky MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany sa v súvislosti so vznikom možnej mimoriadnej udalosti vykonávajú záchranné práce ako činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku ako aj na odsun z ohrozených alebo postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenia šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti. Záchranné práce sa vykonávajú zložkami integrovaného záchranného systému, útvarmi policajného zboru a osobami povolanými na osobné úkony.

Pre prípad vzniku akejkoľvek mimoriadnej udalosti sa vykonávajú najmä tieto činnosti:

- Varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb ohrozených mimoriadnou udalosťou a pri zmenách situácie počas vykonávania záchranných prác;
- Vykonávanie prieskumu a pozorovania na postihnutom území s cieľom vyhľadať postihnuté osoby a vyznačiť životunebezpečné úseky;
- Vyslobodzovanie postihnutých osôb z trosiek zničených a narušených budov, vrakov dopravných prostriedkov, z horiacich budov apod.;
- Zabezpečenie prívodu vzduchu a vody osobám v zavalených priestoroch;
- Poskytovanie prvej predlekárskej pomoci a neodkladnej zdravotníckej starostlivosti zraneným osobám vrátane odsunu postihnutých do zdravotníckych zariadení (vykonávajú príslušníci hasičského záchranného zboru a rýchlej lekárskej pomoci);
- Lokalizácia a likvidácia požiarov ohrozujúcich postihnuté osoby a nasadené sily a prostriedky;
- Vykonávanie hygienickej očisty postihnutých osôb;
- Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov na postihnutom území s dôrazom na zamedzenie vstupu osôb a techniky do ohrozenej oblasti;
- Uzavretie postihnutého územia;
- Odsun nezranených osôb z postihnutého územia;
- Núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie osôb, ktoré sú následkom mimoriadnej udalosti bez základných životných potrieb;
- Pozorovanie postihnutého územia;
- Poskytnutie veterinárnej pomoci postihnutým zvieratám a vykonanie veterinárnej očisty;
- Uvoľňovanie určených cestných komunikácií a železničných tratí, vytvorenie priechodov a prejazdov potrebných na vykonávanie záchranných prác;
- Zachytávanie ropných produktov na voľných plochách a tokoch;
- Identifikácia, odsun usmrtených osôb;
- Psychologická a duchovná pomoc.

4.2.1. Záchranné práce pri úniku nebezpečnej látky v objekte

V rámci záchranných prác sa vzhľadom na povahu a rozsah možných mimoriadnych udalostí v objektoch nakladajúcich s nebezpečnými látkami vykonávajú okrem všeobecných záchranných prác aj tieto činnosti:

- Varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb ohrozených mimoriadnou udalosťou (vykonáva prevádzkovateľ objektu nakladajúceho s nebezpečnou látkou prostredníctvom autonómneho systému varovania);

- Individuálna ochrana osôb v kontaminovanom priestore a ich odsun (prevádzkovateľ objektu nakladajúceho s nebezpečnou látkou je povinný zabezpečiť pre svojich zamestnancov a osoby prevzaté do starostlivosti špeciálne prostriedky individuálnej ochrany; obyvateľstvo využíva improvizované prostriedky; odsun osôb z ohrozeného priestoru zabezpečuje obec v spolupráci s hasičským a záchranným zborom, políciou a prevádzkovateľom objektu);
- Lokalizácia a likvidácia úniku nebezpečnej látky, zabránenie jej šíreniu (vykonáva hasičský a záchranný zbor);
- Pozorovanie, monitorovanie postihnutého územia, meranie prípustných hygienických hodnôt nebezpečnej látky v ovzduší (vykonáva hasičský a záchranný zbor, prevádzkovateľ objektu, v špecifických prípadoch sa môže požadovať nasadenie výjazdovej skupiny Kontrolného chemického laboratória CO v Slovenskej Ľupči);
- Odsun (evakuácia) nezranených osôb z ohrozeného územia (vykonáva obec v spolupráci s policajným zborom a mestskou políciou v zmysle spracovaných evakuačných plánov).

Uvedené záchranné práce sa vykonávajú predovšetkým silami a prostriedkami základných záchranných zložiek integrovaného záchranného systému vrátane využiteľných síl a prostriedkov prevádzkovateľa objektu nakladajúceho s nebezpečnou látkou a obce.

Pre zabezpečenie ochrany obyvateľstva potencionálne ohrozeného pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky je obec (mesto) povinná v súlade s § 15 ods. 1 písm. g) zákona č. 42/1994 Z. z. plánovať, vyhlasovať, riadiť a zabezpečovať evakuáciu a k tomu spracovávať plán evakuácie obyvateľstva obce. Evakuáciu riadi obec prostredníctvom evakuačnej komisie obce.

Ak je evakuácia vzhľadom na veľkosť oblasti ohrozenia, vyhodnotenú prevádzkovateľom objektu nakladajúceho s nebezpečnou látkou, plánovaná v rámci obce, evakuáciu plánuje, riadi a zabezpečuje dotknutá obec (mesto) vo svojej pôsobnosti.

Okresný úrad Poltár plánuje, vyhlasuje, riadi a zabezpečuje evakuáciu v prípade, ak nepatrí do pôsobnosti právnických osôb, fyzických osôb – podnikateľov alebo obcí.

4.2.2. Záchranné práce pri povodniach

Povodňové záchranné práce sa vykonávajú na záchranu životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva a životného prostredia v čase nebezpečenstva povodne, počas povodne a po povodni na povodňou ohrozených územiach a povodňou zaplavených územiach. Okrem uvedených činností povodňovými záchrannými prácami sú:

- Hlásna povodňová služba;
- Ochrana a zachraňovanie majetku vrátane prípadného predčasného zberu úrody ohrozenej povodňou;
- Odsun nebezpečných látok z predpokladaného dosahu záplavy územia povodňou;
- Provizórne dopravné sprístupnenie oblasti, ktorá bola povodňou odrezaná, vrátane výstavby provizórnych mostných objektov a lávok;
- Zabezpečenie verejného poriadku na území postihnutom povodňami;

- Ochrana vodných zdrojov a rozvodov pitnej vody, elektrickej energie, plynu a telekomunikačných sietí pred poškodením povodňou;
- Evakuácia;
- Odčerpávanie vody zo zatopených domov, studní, verejnej kanalizácie, žúmp a iných objektov;
- Dezinfekcia studní, žúmp, obytných priestorov a odvoz a zneškodňovanie uhynutých zvierat a iných odpadov;
- Zabezpečenie verejného poriadku na území postihnutom povodňami;
- Odstraňovanie naplavenín z domov a z iných objektov, verejných priestranstiev a z komunikácií;
- Zabezpečovanie poškodených stavieb proti zrúteniu alebo ich sanácia;
- Iné práce na záchranu životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva a životného prostredia vykonávané na príkaz obce, orgánu ochrany pred povodňami počas III. stupňa povodňovej aktivity alebo na príkaz okresného úradu, okresného úradu v sídle kraja podľa zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov počas mimoriadnej situácie.

Povodňové záchranné práce riadi obec, okresný úrad alebo okresný úrad v sídle kraja podľa zákona č. 42/1994 o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

Povodňové záchranné práce sa vykonávajú v súlade s plánom povodňových záchranných prác, ktorý spracováva obec, okresný úrad a okresný úrad v sídle kraja. Obsah povodňových plánov vrátane povodňového plánu záchranných prác je stanovený vyhláškou MŽP SR č. 261/2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postup ich schvaľovania.

5. ÚLOHY A OPATRENIA PO VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI

Po vzniku mimoriadnej udalosti a vyhlásení mimoriadnej situácie sa vykonávajú základné úlohy a opatrenia:

- Varovanie obyvateľstva a vyzoznenie osôb činných pri riešení mimoriadnych udalostí (realizuje sa v zmysle bodu 4.1.);
- Záchranné práce silami a prostriedkami z územia, na ktorom bola vyhlásená mimoriadna situácia (na tento účel vedú obce, mesto a Okresný úrad Poltár zoznam využiteľných síl a prostriedkov pri záchranných prácach v rámci svojich územných obvodov);
- Evakuácia (dotknuté obce, mesto a Okresný úrad Poltár spracúvajú plány evakuácie v zmysle vyhlášky Ministerstva vnútra SR č. 328/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o evakuácii);
- Núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie (obce, mesto a Okresný úrad Poltár majú spracovaný prehľad ubytovacích a stravovacích zariadení využiteľných v prípade mimoriadnej udalosti na zabezpečenie núdzového ubytovania a núdzového zásobovania, ktorý je súčasťou plánu núdzového ubytovania a núdzového zásobovania; podľa potreby obce uzatvárajú s prevádzkovateľmi ubytovacích a stravovacích zariadení dohody o zabezpečení núdzového ubytovania a núdzového zásobovania);

- Použitie základných zložiek integrovaného záchranného systému
(hasičský a záchranný zbor, záchranná zdravotná služba, kontrolné chemické
laboratórium civilnej ochrany, horská záchranná služba, banská záchranná služba)

6. PODROBNOSTI O TOM, KDE SA DAJÚ ZÍSKAŤ ĎALŠIE INFORMÁCIE SÚVISIACE S PLÁNOM OCHRANY

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva je možné získať priamo na každom
Obecnom úrade, alebo Mestskom úrade Poltár a na Okresnom úrade Poltár, odbore krízového
riadenia.

7. ODKAZ NA OBMEDZENIA VYPLÝVAJÚCE Z OCHRANY DÔVERNÝCH INFORMÁCIÍ A UTAJOVANÝCH SKUTOČNOSTÍ

Vyššie zverejnené informácie sú v súlade so zákonom č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane
obyvateľstva v znení neskorších predpisov a nevzťahujú sa na ne žiadne obmedzenia vyplývajúce zo
zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov
v znení neskorších predpisov a zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších
predpisov.

Spracoval: Ing. Karel Ticháček

Aktualizované: 02/2020